Ändringar i Solvens II-regelverket

– Analyser kring principiella frågeställningar om begreppen FLT-organ och Företagets lämplighetsprövningar samt beställaransvar vid outsourcing av internrevisionsfunktionen

Alexander R. Besher[*]

Inledning

Det är alltjämt problematiskt att lagstiftaren ger begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan (”FLT-organ”) olika innebörd i olika EU-direktiv, trots att någon sådan åtskillnad inte synes vara avsedd på EU-rättslig nivå. Detta skapar inte bara osäkerhet om vilket bolagsorgan – styrelsen eller den verkställande direktören – som ska ansvara för de förvaltningsuppgifter som följer av Solvens II-regelverket. Det riskerar även att förskjuta styrelsens roll från dess strategiska och övergripande funktion till att omfatta löpande förvaltningsuppgifter. Därigenom riskerar styrelsens strategiska funktion och dess möjlighet att utöva en självständig och oberoende tillsyn över verksamheten att försvagas, eftersom styrelsen tvingas involvera sig i frågor som annars hör till den verkställande direktörens ansvarsområde. Detta är inte ändamålsenligt.

Ett illustrativt exempel på de tolknings- och tillämpningsproblem som följer av en sammanblandning av begreppen är kravet på FLT-organets samlade kompetens enligt Solvens II-regelverket. Såväl Finansinspektionen som SOU 2025:97 hänför kompetenskravet till styrelsen och talar om styrelsens samlade kompetens med hänvisning till Solvens II-regelverket. Detta är emellertid inte en korrekt återgivning av regelverkets terminologi. Solvens II-regelverket uppställer inte något kompetenskrav avseende styrelsen som sådant bolagsorgan, utan föreskriver att det samlade FLT-organet ska besitta erforderlig kompetens. Vid bedömningen av om kompetenskravet är uppfyllt bör utgångspunkten därför, enligt min mening, vara en samlad bedömning av den kompetens som finns representerad inom företagets FLT-organ. Bedömningen bör således omfatta såväl styrelsens som den verkställande direktörens kompetens, inklusive kompetensen hos deras respektive ersättare. Det är följaktligen FLT-organets samlade kompetens, och inte enbart styrelsens kompetens, som ska läggas till grund för bedömningen av om Solvens II-regelverkets krav är uppfyllt. Frågorna behandlas under avsnitt 1 och 2.2.

Finansinspektionens kungörelse *FI:s tillämpning av regler om lämplighetsprövningar för centrala funktioner* behandlas också i denna artikel. Kungörelsen har, enligt min mening med rätta, tolkats på så sätt att den hindrar en verkställande direktör i ett stort eller medelstort försäkringsföretag från att ansvara för en central funktion, exempelvis i egenskap av beställaransvarig för en sådan funktion. Kungörelsen beaktar emellertid inte *Eiopas Riktlinjer för företagsstyrning* eller regeringens uttalanden i propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet, vilka ger uttryck för en motsatt uppfattning. Begreppet *företagets lämplighetsprövningar* behandlas i avsnitt 2 medan Finansinspektionens kungörelse behandlas i avsnitt 3.

Vidare synes kungörelsen och sättet man läser den aktualisera frågan om möjligheten – eller snarare omöjligheten – att även fortsättningsvis outsourca centrala funktioner i exempelvis små och medelstora försäkringsföretag. Det har närmare bestämt framförts

[*] Alexander R. Besher är juris doktor, verksam vid juridiska institutionen vid Uppsala universitet.

farhågor om att de föreslagna lagändringarna i förlängningen kan medföra att det inte längre blir möjligt att lägga ut särskilt internrevisionsfunktionen på en extern uppdragstagare.

Regeringen har i lagrådsremissen uttalat att *”Till skillnad från Kommunförsäkrings-föreningen anser regeringen att de nya reglerna om oberoende innebär att den som ansvarar för internrevisionsfunktionen inte kan ha andra ledande befattningar i företaget, t.ex. vara ledamot i styrelsen.”* Regeringens tolkning saknar enligt min mening stöd i direktivets ordalydelse. Den bygger på en sammanblandning av ansvaret för en central funktion och det faktiska utförandet av arbetsuppgifter inom funktionen, trots att direktivet uttryckligen skiljer mellan dessa båda förhållanden. Därmed ges oberoendekravet en mer långtgående innebörd än vad som följer av direktivbestämmelsens ordalydelse och enligt Solvens II-förordningen.

Enligt min uppfattning ger EU-regleringen inte uttryck för något annat än en ambition att införa lättnader för små och icke-komplexa företag. Detta framgår av artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, genom vilken en ny punkt 2a införs i artikel 41 i Solvens II-direktivet, jämförd med lagförslaget avseende 10 kap. 5 a § försäkringsrörelselagen (2010:2043) (**”FRL”**) i SOU 2025:97. Problemet synes snarare, enligt min uppfattning, vara hänförligt till hur den nya punkten 2a i artikel 41 i Solvens II-direktivet ska tolkas. Bestämmelsen bör inte läsas på motsvarande sätt som Finansinspektionens kungörelse i aktuell del, det vill säga motsatsvis. Det vore därför önskvärt att, om tidsutrymmet medger det, Lagrådet under lagrådsremissens beredning klargör de frågor och tolkningsproblem som här gör sig gällande. Frågan behandlas i avsnitten tillhörande 3.1.

Dessa tre övergripande frågor behandlas i det följande. I tillämpliga fall görs även principiella jämförelser med regleringen för tjänstepensionsföretag.

Artikeln avslutas med sammanfattande konklusioner i avsnitt 4.

Rekommenderad källhänvisning:
Besher, Alexander R., *Ändringar i Solvens II-regelverket – Analyser kring principiella frågeställningar om begreppen FLT-organ och Företagets lämplighetsprövningar samt beställaransvar vid outsourcing av internrevisionsfunktionen*, Nordisk Försäkringstidskrift, NFT, utgåva 4/2026, nft.nu.

1. Ändringar av artikel 40 i Solvens II-direktivet – Oredan kring begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i försäkrings- och tjänstepensionsföretag

Genom artikel 1.19 i Ändringsdirektivet[1] införs två nya stycken i artikel 40 i Solvens II-direktivet[2].

Det nya andra stycket föreskriver att:

> *Alla ledamöter i försäkrings- eller återförsäkringsföretagets förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan ska ha gott anseende och tillsammans ha tillräckliga kunskaper, färdigheter och erfarenheter för att kunna utföra sina uppgifter.*

Lydelsen i det nya tredje stycket är:

> *Ledamöter i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan får inte ha dömts för allvarliga eller upprepade brott med anknytning till penningtvätt eller finansiering av terrorism eller andra brott som skulle kunna äventyra deras goda anseende under åtminstone de tio år som föregått det år då de utför eller skulle utföra sitt uppdrag i företaget.*

Senast den 30 januari 2027 ska bestämmelserna i ändringsdirektivet tillämpas i varje medlemsstat, artikel 4 Ändringsdirektivet.[3]

I Solvens II-direktivets nuvarande lydelse har artikel 40 rubricerats *förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan* och föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkrings- och återförsäkringsföretagens *förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan* (FLT-organ) har det yttersta ansvaret för att varje berört företag följer de lagar och andra författningar som antas enligt Solvens II-direktivet.

> För tjänstepensionsföretagens del föreskrivs samma ordning i artikel 20.1 IORP II-direktivet. Enligt artikeln ska medlemsstaterna sålunda säkerställa att ett tjänstepensionsinstituts *lednings- eller tillsynsorgan* (LT-organ) enligt nationell rätt har det yttersta ansvaret för att det berörda tjänstepensionsinstitutet följer de lagar och andra författningar som antas enligt direktivet.

Artiklarna ger däremot ingen ledning om vilket eller vilka bolagsorgan som ska utgöra försäkringsföretagets FLT-organ respektive tjänstepensionsinstitutets LT-organ. Tvärtom lämnar såväl Solvens II- som IORP II-direktivet utrymme för varje medlemsstat att själv avgöra, i enlighet med sitt eget system för företagsstyrning – oavsett om det är monistiskt eller dualistiskt – vilket eller vilka bolagsorgan som ska utgöra företagets FLT-organ respektive LT-organ. Ingetdera direktiv uppställer några begränsningar i det här avseendet. Enligt min mening tyder uttrycket *förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganets ansvar*

---

[1] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/2 av den 27 november 2024 om ändring av direktiv 2009/138/EG vad gäller proportionalitet, tillsynskvalitet, rapportering, långsiktiga garantiåtgärder, makrotillsynsverktyg, hållbarhetsrisker samt grupptillsyn och gränsöverskridande tillsyn, och om ändring av direktiven 2002/87/EG och 2013/34/EU.

[2] Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet.

[3] Enligt lagrådsremissen, *Ändrade rörelseregler för försäkringsföretag*, 5 november 2026, Fi2025/01786, s. 1 och 369 f. bedömer regeringen att de föreslagna lagändringarna inte kan träda i kraft den 30 januari 2027. Regeringen föreslår i stället att ändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt, vilket enligt regeringens bedömning innebär den 1 maj 2027.

liksom uttrycket *lednings- eller tillsynsorgan* snarare på att försäkringsföretagets FLT-organ respektive tjänstepensionsinstitutets LT-organ ska kunna anpassas till varje medlemsstats befintliga företagsstyrningssystem. Konjunktionen *eller* är det avgörande ordet som därför enligt mitt förmenande innebär att det avser alternativa organ såsom förvaltningsorgan, ledningsorgan *eller* tillsynsorgan respektive lednings- *eller* tillsynsorgan som var för sig kan utgöra FLT-organ respektive LT-organ.

I propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet valde regeringen en tolkning av begreppet FLT-organ som innebär att det i vissa fall ska omfatta endast *styrelsen* i ett försäkringsföretag och i andra fall *både styrelsen och verkställande direktören*, men *aldrig enbart den verkställande direktören*.[4] I SOU 2025:97[5] hänvisas helt enkelt till regeringens tolkning av begreppet utan vidare reflektioner.[6]

> I propositionen till genomförandet av IORP II-direktivet[7] framhålls att direktivets artikel 20.1 om tjänstepensionsinstitutets LT-organ i huvudsak har samma lydelse som artikel 40 i Solvens II-direktivet som gäller för försäkringsföretag. Regeringen hänvisar till propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet och konstaterar att innebörden av begreppet FLT-organ redan behandlats där.[8] Vad gäller innebörden av begreppet LT-organ i tjänstepensionsinstitut enligt artikel 20.1 IORP II-direktivet slår regeringen fast att det saknas skäl att frångå den bedömning som redan har gjorts avseende försäkringsföretagets FLT-organ i propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet.[9] Regeringens orubbliga uppfattning till trots, synes regeringen ha gjort en annan bedömning avseende tjänstepensionsinstitutets FLT-organ enligt exempelvis, artikel 24.5, som genomförts i 9 kap. 9 § LTF. Artikeln och paragrafen avser de centrala funktionernas rapporteringsskyldighet av allvarliga missförhållanden till tillsynsmyndigheten, som för svenskt vidkommande är Finansinspektionen. Regeringen anser det i det sammanhanget vara befogat att göra en åtskillnad mellan FLT-organ i tjänstepensionsinstitut och försäkringsföretagets FLT-organ, eftersom tjänstepensionsinstitutets FLT-organ då anses vara *antingen* styrelsen *eller* den verkställande direktören.[10]
>
> Följden av regeringens resonemang i propositionen till genomförandet av IORP II-direktivet blir att tjänstepensionsinstitutets LT-organ enligt IORP II-direktivet överensstämmer med och motsvarar försäkringsföretagets FLT-organ enligt Solvens II-direktivet. Däremot synes försäkringsföretagets FLT-organ enligt Solvens II-direktivet varken överensstämma med eller motsvara tjänstepensionsinstitutets FLT-organ enligt IORP II-direktivet.[11]

Det ska också framhållas att efter genomförandet av både Solvens II-direktivet och IORP II-direktivet så har begreppet FLT-organ också behandlats i samband med genomförandet av Visselblåsardirektivet.[12] I Visselblåsardirektivet begagnas nämligen begreppet FLT-organ

---

[4] Se prop. 2015/16:9 s. 301 ff.
[5] Betänkandet av Utredningen om nya regler om krishantering för försäkringsföretag och ändringar i Solvens II-direktivet.
[6] SOU 2025:97 s. 1136.
[7] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2341 av den 14 december 2016 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut.
[8] Prop. 2018/19:158 s. 339.
[9] Prop. 2018/19:158 s. 339.
[10] Prop. 2018/19:158 s. 729 och 374 ff.
[11] Se för en mer djupgående analys härom avsnitt 5.2.1.1 och 5.2.1.2 i Besher, Alexander R., *Corporate Governance i ömsesidiga försäkrings- och tjänstepensionsbolag: En rättsanalys av ändamålsenligheten med befintlig reglering*, Iustus, 2025.
[12] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

och i propositionen till genomförandet av direktivet konstaterar regeringen att begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan omfattar *både styrelsen och den verkställande direktören*, trots att begreppet vid genomförandet av tidigare direktiv likställts med styrelsen i svensk rätt. Samtidigt anger regeringen, något kontradiktoriskt, att den fortsatta utgångspunkten är att begreppet likställs med styrelsen ensam vid genomförandet av direktiv i svensk rätt.[13] För sin ståndpunkt om att *både styrelsen och den verkställande direktören* ska utgöra FLT-organ i fråga om visselblåsardirektivet stödjer sig regeringen framför allt på direktivets bakomliggande syften och till uttalanden i propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet om att FLT-organet i vissa fall omfattar styrelsen och i andra fall den verkställande direktören.[14]

Det är bara det att regeringens återgivande om uttalanden i propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9) är missvisande. Regeringen har som ovan framgått inte alls uttalat att försäkringsföretagets FLT-organ i vissa fall omfattar styrelsen och i andra fall den verkställande direktören i propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet, vilket regeringen alltså påstår i propositionen till genomförande av visselblåsardirektivet (prop. 2020/21:193).[15] Det verkar alltjämt förhålla sig på så vis att begreppet FLT-organ kan ges olika betydelser i olika svenska lagar och föreskrifter, vilket skapar oklarheter och äventyrar rättssäkerheten, i synnerhet för tillståndspliktiga verksamheter.

Frågan om vilket eller vilka bolagsorgan som ska utgöra försäkringsföretagets FLT-organ har jag utförligt behandlat i ett annat sammanhang, där jämförelser gjorts med andra nordiska och europeiska länder samt med Kapitaltäckningsdirektivet[16] som bland annat gäller för banker.

Jag har sedan år 2012, då jag arbetade med frågorna vid Finansinspektions försäkringsrättsavdelning, förordat att begreppet FLT-organ i vissa fall ska avse styrelsen och i andra fall endast den verkställande direktören, ibland båda dessa ledningsorgan tillsammans. Om uppgiften ur olika perspektiv överlappar de båda bolagsorganens ansvarsområden får frågan helt enkelt avgöras utifrån uppgiftens karaktär och huruvida uppgiften hör till den verkställande direktörens förvaltningsområde, den löpande förvaltningen, till styrelsens förvaltningsområde, eller till båda bolagsorganens förvaltningsområde utifrån ett taktiskt respektive strategiskt perspektiv. Företagets FLT-organ kan alltså omfatta både styrelsen och den verkställande direktören.[17] Jag gör samma bedömning avseende tjänstepensionsinstitutets LT-organ enligt artikel 20.1 i IORP II-direktivet och tjänstepensionsinstitutets FLT-organ enligt artiklarna 24.4, 24.5, 25, 27, 33 och 50.

Min uppfattning överensstämmer också med Kapitaltäckningsdirektivet och EBA:s riktlinjer för intern styrning som tar hänsyn till medlemsstaternas olika

---

[13] Prop. 2020/21:193 s. 52 ff.

[14] Prop. 2020/21:193 s. 53.

[15] Uttalandet görs i prop. 2015/16:9 s. 302 f. Den missvisande hänvisningen till uttalandet görs i prop. 2020/21:193 s. 53.

[16] Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

[17] Se Besher, Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022, s. 36 f., avsnitt 7.7 (och för internationellt perspektiv avsnitt 6.2.2.3 [Storbritannien]; 6.3.2.3 [Irland]; 6.4.2.3 [Frankrike]; 6.5.2.5 [Tyskland]; 6.6.2.5 [Danmark]; 6.7.2.5 [Finland]; 6.8.2.5 [Norge]).

företagsstyrningssystem och som uttryckligen anger att ledningsorganet antas ha både verkställande funktioner och tillsynsfunktioner, se beaktandesatserna 55 och 56 respektive punkt 8 och 9 i riktlinjerna. Ledningsorganet sägs därför kunna bestå av olika enheter med separata uppgifter, verkställandefunktioner och tillsynsfunktioner. Ett sådant synsätt ter sig naturligt eftersom det oftast inte är möjligt att på förhand avgöra vilka uppgifter som hör till respektive ledningsorgan. Det beror helt enkelt på bedömningen av uppgiftens karaktär i varje enskilt fall, nämligen om uppgiften med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet (exempelvis skade- eller livförsäkring) är *vanligt* förekommande i den dagliga verksamheten eller om den är av *normal* (inte stor) betydelse i verksamheten, jfr 8 kap. 29 § 2 st. aktiebolagslagen.[18]

I Solvens II-förordningen[19] finns ett flertal bestämmelser som föreskriver olika skyldigheter för försäkringsföretagets FLT-organ. Förordningen är, som bekant, direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsstater. De flesta av dessa skyldigheter avser emellertid uppgifter som hör till den löpande förvaltningen och därmed till den verkställande direktörens ansvarsområde. Om styrelsen involverar sig i sådana uppgifter riskerar inte bara dess strategiska funktion att gå förlorad, utan även dess förutsättningar att självständigt och objektivt utöva tillsyn över den verkställande direktörens förvaltning. Jag har tidigare utförligt behandlat de relevanta bestämmelserna i Solvens II-direktivet som ålägger FLT-organet olika skyldigheter och där exemplifierat vilka uppgifter som bör hänföras till den verkställande direktörens respektive styrelsens ansvarsområde. [20]

2. Lämplighetsprövningar och försäkringsföretagets ansvar

Varje enskilt försäkringsföretag har en skyldighet att utföra en lämplighetsprövning av personer i ledande ställning. Företaget ska med andra ord *säkerställa* att alla personer som leder och ansvarar för företaget eller utför arbete i centrala funktioner vid varje tidpunkt har de kvalifikationer, kunskaper och erfarenheter som krävs för att kunna utöva en sund och ansvarsfull företagsledning, artikel 42.1 Solvens II-direktivet och jfr 2 kap. 4 § 4 p. FRL.

Samma artikel föreskriver att personernas anseende och integritet ska motsvara högt ställda krav och att försäkringsföretaget ska se till att personerna i fråga uppfyller nämnda krav.[21]

---

[18] Man kan också fråga sig varför ett annat synsätt skulle gälla för ledningsorganet i banker. Se härtill punkterna 8 och 9 i EBA:s Slutrapport om riktlinjer för intern styrning, EBA/GL/2021/05, 2021-07-02. Rättssäkerhetsskäl och följdriktighetsskäl talar för att försäkringsföretagets FLT-organ respektive tjänstepensionsinstitutets LT-organ ska uppfattas som bankernas ledningsorgan enligt bankregleringen, särskilt Kapitaltäckningsdirektivet. Systemet för företagsstyrning i banker respektive försäkrings- och tjänstepensionsföretag är ett och samma. Det finns inga skillnader mellan styrelsens och den verkställande direktörens funktion och ansvar i respektive associationsform. Endast verksamhetsföremålet, bankrörelse respektive försäkringsrörelse, skiljer dessa typer av bolag åt. Det påverkar emellertid varken den tudelade förvaltningen som utmärker det svenska företagsstyrningssystemet eller den legala bedömningen av hur den löpande förvaltningens gränser avgörs.

[19] Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet.

[20] Besher, Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022, avsnitt 7.7, särskilt avsnitt 7.7.6.

[21] Prop. 2015/16:9 s. 215, 601.

Företagets skyldighet att utföra en lämplighetsprövning framgår av 10 kap. 5 § 1 st. FRL som hänvisar till lämplighetskraven i 2 kap. 4 § 4 p. FRL. I riktlinjerna 11–13 Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem*[22] konkretiseras innebörden av kraven för företagens lämplighetsprövning samt vilka styrdokument och rutiner som företaget bör upprätta.

I övrigt finns författningar om lämplighetsprövningar av ledningspersoner och ansvariga för centrala funktioner samt av kvalificerade ägare i 9 kap. Solvens II-förordningen; 2, 10 och 15 kap. FRL samt i 10 kap. FFFS 2015:8.

2.1 Begreppet ”Företagets lämplighetsprövning”– vilka omfattas och vem gör bedömningen?

Som framgår av den empiriska studien[23] anser vissa försäkringsföretag att det är egendomligt att lämplighetsprövningen (”fit and proper” från den engelska direktivtexten) av ledningspersoner, samt såväl ansvariga för som de som utför arbete i centrala funktioner, ska *utföras av försäkringsföretaget*. Försäkringsföretagen i studien framhåller att det ansvaret inte bör åvila tjänstemän i företaget utan bolagsstämman (ägarna). Den inställning som dessa försäkringsföretag ger uttryck för har bekräftats i mina samtal med andra företrädare för branschen. Ett av försäkringsföretagen har också nämnt att ett av styrelsens utskott gör denna lämplighetsprövning.

Utifrån min genomgång av rättskällor ovan (inbegripet Eiopas riktlinjer) finns det inte några övervägande skäl som talar för att med termen *försäkringsföretaget* ska förstås endast tjänstemän i företaget eller styrelsens utskott eller liknande. Vad menas då med termen *företaget*?

Termen blir även viktig när vi i avsnitt 3.1 behandlar den nya bestämmelsen, punkt 2a, som införs i artikel 41 i Solvens II-direktivet och som verkar orsaka tolkningsproblem kring outsourcing av centrala funktioner.

Det är inte alldeles lätt att svara på, men ett försäkringsföretag sorteras av rättsordningen in under kategorin *juridiska personer*. Ägarna till försäkringsföretaget kan därigenom utan personligt ansvar för verksamheten bedriva densamma genom försäkringsföretaget, som har en egen rättshandlingsförmåga och därmed möjlighet att agera med rättsligt bindande verkan. Försäkringsföretaget är så att säga i sig självt bärare av de rättigheter och skyldigheter som uppstår i verksamheten i stället för att ägarna samfällt är det. Eftersom försäkringsföretaget, på samma sätt som varje juridisk person, är en rättslig fiktion som inte kan agera på egen hand finns det organisatoriska krav om att inrätta olika bolagsorgan som vart och ett har ett formellt ansvarsområde för styrningen och förvaltningen av försäkringsföretaget. Vilka dessa bolagsorgan är framgår också av FRL, nämligen bolagsstämman (eller föreningsstämman i försäkringsföreningar), styrelsen och den verkställande direktören. Därutöver brukar också revisorerna räknas till

[22] Eiopas Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253 SV.

[23] Avsnitt 7.6.7 i Besher, Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022.

bolagsorganen även om de har en kontrollerande funktion. Den här ordningen med fyra bolagsorgan har gällt alltsedan 1944 års aktiebolagslag.[24]

Mellan de tre förvaltande bolagsorganen stämma, styrelse och verkställande direktör råder ett hierarkiskt förhållande. Styrelsen och den verkställande direktören är s.k. verkställande (eller företrädande) bolagsorgan, jfr artikel 8 i det konsoliderade bolagsdirektivet som förutsätter att det ska finnas bolagsorgan som är behöriga att företräda bolaget.[25] Stämman räknas dock inte till de verkställande bolagsorganen. Vidare gäller att varje bolagsorgan har varsin kompetens över ett särskilt förvaltningsområde, vilket också framgår av funktionsfördelningsreglerna i lag och allmänna principer. Styrningen och förvaltningen av ett försäkringsföretag – liksom av ett allmänt aktiebolag – är alltså ett samfällt ansvar för bolagsorganen, som genom sina respektive funktioner och roller kompletterar varandra vid förvaltningen av verksamhetens angelägenheter. Det går således inte att vid förvaltningen av försäkringsföretagets verksamhet betrakta varje enskilt bolagsorgan som verkande i ett vakuum isolerat från övriga bolagsorgan. Tvärtom kräver en ansvarsfull och sund företagsstyrning av verksamhetens angelägenheter ett ömsesidigt samarbete mellan samtliga bolagsorgan i större eller mindre utsträckning.

För det interna förhållandet är stämman försäkringsföretagets högsta beslutande bolagsorgan som också ansvarar för att utse styrelsens ledamöter, 11 kap. 1, 7 §§ FRL jämförd med 8 kap. 8 § ABL för försäkringsaktiebolag, 12 kap. 3 §, 15 § 3 st., 24–25 §§ FRL jämförd med 7 kap. 6 § LEF för ömsesidiga försäkringsbolag samt 13 kap. 2 § FRL jämförd med 7 kap. 6 § LEF.[26]

Det ligger därför närmast till hands att utifrån svenska företagsstyrningsregler och principer och varje bolagsorgans funktion och ansvar bryta ned termen *försäkringsföretaget* i 10 kap. 5 § 1 st. FRL. Det är då enligt min uppfattning följdenligt att uppfatta stämman såsom ansvarig för att *försäkringsföretaget ska säkerställa att den som ingår i styrelsen för företaget […] uppfyller de krav som anges i 2 kap. 4 § 4 p. FRL* och *att styrelsen sammantaget har de insikter och den erfarenhet som krävs för att kunna utföra sina uppgifter*. Samma ansvar har stämman för styrelsens suppleanter. Det hindrar inte att en valberedning får stämmans uppdrag att ta fram lämpliga ledamöter till styrelsen utan att detta ansvar övergår på valberedningen. Kandidaterna ska då ha en profil som uppfyller Solvens II-regelverkets krav på lämplighet, men även övriga förekommande krav som stämman anser krävs för verksamheten.

> Frågan hänger intimt samman med hur styrelseledamöter utses. Som huvudregel är det stämman som utser styrelsens ledamöter, jfr 8 kap. 8 § ABL. För publika aktiebolag ska mer än hälften av styrelsens ledamöter utses av stämman, 8 kap. 47 § ABL. Bestämmelserna hindrar inte att det i bolagsordningen kan föreskrivas att en eller flera ledamöter ska utses på annat sätt för att tillgodose en viss organisation eller intressegrupp. Detsamma gäller om föreskriften är intagen i lag såsom för försäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst, 11 kap. 7 § 2 st. FRL. Lagstiftarens anser emellertid att alla viktigare beslut som rör bolaget

[24] Se närmare om bolagsorganen i Besher, Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, ledningseller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022, kapitel 7 och 3.5.
[25] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt.
[26] Förkortningarna FRL, ABL och LEF står för försäkringsrörelselagen (2010:2043), aktiebolagslagen (2005:551) och lagen om ekonomiska föreningar (2018:672).

> bör fattas av stämman, som ska kunna ompröva bolagets inriktning och förvaltning genom att utse en ny styrelse.[27]
>
> Även om lagen inte ställer upp krav om att styrelsevalet ska föregås av en valberedning innehåller *Svensk kod för bolagsstyrning gällande från den 1 januari 2024* (”Koden”) ett sådant krav för börsnoterade bolag. Valberedningen är ett organ som stämman utser. Den utgör alltså inte något bolagsorgan eller annat sådant organ med något lagstadgat kompetens- eller ansvarsområde. Stämman utser valberedningens ledamöter eller bestämmer på vilket sätt ledamöterna ska utses. Antalet ledamöter ska minst vara tre, varav en ska utses till ordförande. Majoriteten av valberedningens ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen. Valberedningens uppgifter är framför allt att bereda stämmans beslut i val- och arvodesfrågor för styrelsen (Koden III 2.1–3).[28] Vad som är viktigt är att stämman aldrig kan överlåta rätten att utse styrelseledamöter på styrelsen eller på en enskild styrelseledamot, vilket numera följer direkt av 8 kap. 8 § ABL.[29] Det är alltså inte möjligt att ta in bestämmelser i bolagsordningen som medger rätt för styrelsen att helt eller delvis förnya sig själv. I linje med det sagda samt principer för ansvarsfördelningen mellan bolagsorganen i aktiebolag och försäkringsföretaget är det alltså stämman – aldrig styrelsen – som ska säkerställa att styrelsens ledamöter och suppleanter uppfyller de lämplighetskrav som omnämns i 10 kap. 5 § 1 st. FRL.

Uppfattningen är också förenlig med artikel 258.1 c i Solvens II-förordningen som föreskriver att försäkringsföretaget (inte styrelsen) ska säkerställa att medlemmarna i förvaltningsorganet, ledningsorganet och tillsynsorganet *tillsammans* har nödvändiga kvalifikationer, kompetenser och yrkeserfarenheter på de relevanta verksamhetsområdena så att de effektivt och professionellt kan leda och övervaka försäkringsföretaget. Artikeln liksom ordalydelsen i 10 kap. 5 § 1 st. FRL ålägger därmed inte styrelsen ansvaret för att dess ledamöter har den samlade kompetens som följer av vad Solvens II-regelverket uppställer.

I samma riktning talar också riktlinje 11 punkt 1.42 i Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem.*[30] I den åläggs inte bolagsorganet styrelsen att säkerställa att lämplighetskraven uppfylls av dem som ingår i personkretsen motsvarande den i 10 kap. 5 § 1 st. FRL, utan det är försäkringsföretaget som:

> ”… bör säkerställa att de personer som faktiskt leder företaget eller innehar andra nyckelfunktioner uppfyller kraven på kvalifikationer och tar hänsyn till de olika uppgifter som har tilldelats enskilda personer för att garantera en lämplig mångfald när det gäller kvalifikationer, kunskaper och relevant erfarenhet, så att företaget drivs och övervakas på ett professionellt sätt.”

Av propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet förordas dock en ordning där lämplighetsprövningen av vissa befattningshavare anses ingå inom ramen för företagsstyrningssystemet.

---

[27] Jfr prop. 1997/98:99 s. 210.
[28] Se också prop. 1997/98:99 s. 210 om att aktieägarna som huvudregel bör ha möjlighet att vid varje tillfälle ompröva bolagets inriktning och förvaltning genom att utse en ny styrelse.
[29] Se prop. 2004/05:85 s. 619, prop. 1997/98:99 s. 210 och prop. 1975:103 s. 369.
[30] Eiopas Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253 SV.

> ”[…] I denna ram ingår som framgått även lämplighetsprövning av vissa befattningshavare. Detta system ska fastställas och fortlöpande omprövas av styrelsen. Styrelsen har det yttersta ansvaret för att systemet för företagsstyrning följs. Ett system således på beskrivet sätt skiljt från bl.a. den lämplighetsprövning som Finansinspektionen föreslås ansvara för. […]”[31]

Med andra ord ansvarar i förlängningen styrelsen för att lämplighetsprövningen av dess egna ledamöter genomförs enligt det system som har fastställts av styrelsen.[32] En sådan ordning, där *granskaren granskar granskaren,* torde inte vara ändamålsenlig för en sund och ansvarsfull företagsstyrning och synes därutöver avvika från Solvens II-regelverkets principer om objektivitet och oberoende. Det torde heller inte vara möjligt att utesluta stämman från de allmänna kraven på styrningen av företaget, särskilt inte i fråga om att utse styrelsens ledamöter där lagen exklusivt anvisar stämman som beslutande bolagsorgan. Lämplighetsprövningen är alltså en uppgift som ytterst faller på stämman, och den torde inte heller kunna delegeras av stämman till styrelsen eftersom prövningen utgör en grundläggande beståndsdel av själva utseendet av en ledamot, vilket i sig inte kan delegeras.[33] Mot bakgrund av ordalydelsen i både Solvens II-förordningens artikel 258.1 (c) och 10 kap. 5 § 1 st. FRL är det enligt min mening ändamålsenligt att i enlighet med gällande företagsstyrningsregler i ABL och LEF låta stämman genomföra den lämplighetsprövning som tar sikte på styrelsen och dess suppleanter.[34]

Försäkringsföretaget har också ansvaret för att säkerställa att den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion uppfyller lämplighetskraven. Man kan då fråga sig vilket bolagsorgan som ska säkerställa att lämplighetskraven uppfylls för personer tillhörande de olika centrala funktionerna.

Till styrelsens viktigaste uppgifter hör, sedan lång tid före Solvens II-regelverkets genomförande, valet av en lämplig verkställande direktör och utövandet av tillsyn över direktören. Enligt min mening ansvarar därför styrelsen för att försäkringsföretaget säkerställer att den verkställande direktören eller hennes ersättare (vice verkställande direktör) uppfyller aktuella lämplighetskrav. Uppgiften att utse en för verksamheten lämplig verkställande direktör får styrelsen inte delegera till någon annan.[35]

På motsvarande vis som när det gäller den verkställande direktören anser jag att ansvaret vilar på styrelsen för att lämplighetskraven uppfylls av den som ansvarar för eller de personer som utför arbete i *internrevisionsfunktionen*.[36]

---

[31] Se prop. 2015/16:9 s. 217.
[32] Jfr prop. 2015/16:9 s. 217.
[33] Se prop. 2004/05:85 s. 619, prop. 1997/98:99 s. 210 och prop. 1975:103 s. 369.
[34] Som stöd härför uttalas i prop. 2015/16:9 s. 600 att det företagsstyrningssystem som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar och som följer av ABL och LEF alltjämt utgör den primära strukturen för försäkringsföretag samt att ABL och LEF är regelverk som försäkringsföretag har att följa.
[35] Se vidare avsnitt 7.6.2 Besher, Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022.
[36] Jfr även avsnitt 5.4.3.1 om mina reflektioner kring kungörelsen *FI:s tillämpning av regler om lämplighetsprövningar för centrala funktioner,* i Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022.

När det kommer till utseendet av ansvariga för övriga centrala funktioner menar jag att ansvaret för att dessa uppfyller lämplighetskraven i stället faller på styrelsen och den verkställande direktören gemensamt men att den verkställande direktören, i enlighet med styrelsens riktlinjer, kan bemyndigas att göra en sådan prövning. Den här ordningen ter sig naturlig eftersom den verkställande direktören har ett större operativt ansvar för verksamheten. Direktören kan bemyndigas att ansvara för exempelvis rekryteringsprocessen och därmed att ta fram kandidater och sökande som uppfyller både de krav som regelverket ställer och övriga krav som styrelsen ställt i sina anvisningar. I linje med detta faller det under den verkställande direktörens ansvar att se till att de personer som utför arbete i riskhanteringsfunktionen, compliancefunktionen och aktuariefunktionen, om sådan finns, är lämpliga i lagens bemärkelse. I praktiken görs detta av ansvarig för respektive funktion under den verkställande direktörens överinseende.

För ovannämnda förhållanden är det värt att nämna att förutsättningen för tillståndet att bedriva försäkringsrörelseverksamheten är just att ledningspersoner och ansvariga för centrala funktioner har de insikter och den erfarenhet som fordras för att styra företaget på ett sunt och ansvarsfullt sätt, samt att de i övrigt är lämpliga för sina uppgifter, jfr 2 kap. 4 § 4 p. FRL. Det är därför viktigt att var och en som ingår i personkretsen som avses i 10 kap. 5 § 1 st. FRL självmant underrättar sin överordnade om man inte anser sig uppfylla lämplighetskraven. I fall där styrelsen som kollektiv uppfattar att dess samlade kompetens är otillräcklig, eller i vart fall inte motsvarar Solvens II-regelverkets krav, bör frågan lyftas för ett beslut vid ett styrelsesammanträde. Om det konstateras att styrelsen saknar erforderlig kompetens bör stämman omgående underrättas om detta. Styrelsen har sålunda en aktivitetsplikt och får inte förhålla sig passiv vid insikt om att man inte uppfyller lämplighetskraven. Det torde sällan aktualiseras med tanke på att Finansinspektionen också gör en lämplighetsprövning av de personer som ingår i personkretsen i 10 kap. 5 § FRL, dvs. ledningspersoner och ansvariga för centrala funktioner, dock inte av personer som *utför* uppgifter i centrala funktioner, se strax nedan.

2.2 Finansinspektionens lämplighetsprövning och närmare om bolagsledningens samlade kompetens

Finansinspektionens lämplighetsprövning skiljer sig emellertid från den prövning som försäkringsföretaget ska utföra. Inspektionens prövning omfattar endast personer som ansvarar för – *inte utför* – centrala funktioner. Detta framgår av andra stycket i 10 kap. 5 § FRL – som reglerar försäkringsföretagets anmälningsskyldighet beträffande ändringar – där personkretsen som omfattas av Finansinspektionens lämplighetsprövning avgränsats till ledningspersoner samt ansvariga för centrala funktioner.[37] Av andra stycket framgår att varje ändring av den personkrets som leder verksamheten i företaget eller ansvarar för centrala funktioner snarast möjligt ska anmälas till Finansinspektionen. I samband med det ska företaget lämna samtliga uppgifter som har relevans för bedömningen av om

[37] Prop. 2015/16:9 s. 214 ff., 601. För det praktiska ansökningsförfarandet, se Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse, bilaga 2 a till FFFS 2015:8.

nytillträdda personer i kretsen uppfyller de lämplighetskrav som ställs, jfr artikel 42.2 Solvens II-direktivet.

Däremot ska försäkringsföretagens underrättelseskyldighet, beträffande utförda personbyten som föranletts av att personerna inte längre uppfyller lämplighetskraven, omfatta alla personer som har prövats enligt första stycket i 10 kap. 5 § FRL. Företagens underrättelseskyldighet omfattar därför ledningspersoner samt såväl ansvariga för som utförare av centrala funktioner, artikel 42.3 Solvens II-direktivet. Solvens II-direktivets artikel 42.1 och artikel 42.3 har alltså genomförts i 10 kap. 5 § FRL. Ändringsdirektivets artikel 1.21 medför inga substantiella förändringar i det här hänseendet.

Vad som däremot inte framgår av ordalydelsen i 10 kap. 5 § FRL är om Finansinspektionens tillsyn också omfattar den samlade kompetensen hos ledningen, dvs. styrelsen och den verkställande direktören. Jag avser här alltså *ledningens samlade kompetens* till skillnad från vad som uttrycks i Finansinspektionens rapport respektive uttalandena i SOU 2025:91 där *styrelsens samlade* kompetens avses.[38] Skälen för detta återkommer jag till längre fram i det här avsnittet.

De nu genomgångna lämplighetskraven kan sägas konkretiseras av Solvens II-förordningens föreskrifter. Artikel 273 föreskriver att:

1. Försäkrings- och återförsäkringsföretag ska inrätta, genomföra och upprätthålla dokumenterade styrdokument och ändamålsenliga rutiner som säkerställer att alla personer som leder företagets verksamhet eller utför andra centrala funktioner vid varje tidpunkt uppfyller lämplighetskraven i den mening som avses i artikel 42 i direktiv 2009/138/EG [Solvens II-förordningen].
2. Bedömningen av huruvida en person har nödvändiga kvalifikationer ska innefatta en granskning av personens professionella meriter, formella kvalifikationer, kunskaper och relevanta erfarenheter inom försäkringssektorn, andra finanssektorer eller andra branscher och ska beakta de arbetsuppgifter som personen tilldelats och i dennes fall de relevanta kunskaper som behövs när det gäller försäkringar, finansområdet, redovisning, aktuariell förmåga och ledarskapsförmåga.
3. När bedömningen av nödvändiga kvalifikationer avser medlemmar av förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet ska de respektive arbetsuppgifter som tilldelats enskilda medlemmar beaktas så att kvalifikationer, kunskaper och relevanta erfarenheter är tillräckligt diversifierade, med syftet att företaget ska ledas och övervakas på ett professionellt sätt.
4. Bedömningen av huruvida en person är lämplig ska innefatta en granskning av personens ärlighet och ekonomiska ställning baserad på dokumentation avseende dennes anseende, uppträdande och yrkesutövande, inbegripet straffrättsliga, finansiella och tillsynsrelaterade aspekter som är relevanta för bedömningen.

Artikel 258.1 c i Solvens II-förordningen, gällande den samlade kompetensen hos företagets FLT-organ, har även konkretiserats i Avsnitt 3 om lämplighet (fit and proper) i

[38] Jfr Finansinspektionens rapport, *Styrelsens samlade kompetens i försäkringsföretag,* 2019-09-04, Dnr 19-51, s. 9 f. Finansinspektionen refererar till styrelsens samlade kompetens i ett försäkringsföretag med hänvisning till art. 258.1 c i Solvens II-förordningen och till riktlinje 11 i Eiopas Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253 SV. Jfr även detsamma i SOU 2025:97 s. 1136 f.

Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem.*[39] Riktlinje 11 moment 1.43 anger kraven (fit) företagets FLT-organ gemensamt ska ha. Riktlinjen föreskriver inte att det endast är styrelsen som ska uppfylla kraven, och inte heller utpekar den endast att styrelsens ledamöter ska uppfylla kraven.

Den föreskriver i stället att:

> ”Förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganen bör gemensamt ha lämpliga kvalifikationer, erfarenheter och kunskaper om åtminstone
>
> a) försäkrings- och finansmarknaden;
>
> b) affärsstrategi och affärsmodell;
>
> c) företagsstyrningssystem;
>
> d) finansiella analyser och aktuarieanalyser;
>
> e) regelverk och lagstadgade krav.”

Eftersom riktlinjen anger att *förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganen* gemensamt bör besitta dessa minimikrav är jag av den uppfattningen att lämplighetsprövningen bör ta sikte på ledningens samlade kompetens, och inte endast styrelsens. Med andra ord bör enligt min mening bedömningen av *den samlade kompetensen* utgå från den kompetens som både den verkställande direktören och styrelsen besitter tillsammans. Den verkställande direktörens kompetens kan enligt den uppfattningen komplettera styrelsens och därigenom uppfylla kraven på den samlade kompetensen som försäkringsföretaget måste ha enligt Solvens II-regelverket.

I SOU 2025:97 anges att *”Ytterligare reglering av den samlade kompetensen hos styrelsen finns i artikel 258.1 c i Solvens II-förordningen.”* Detta utgör emellertid en direkt felaktig återgivning av innehållet i artikel 258.1 c i Solvens II-förordningen. Detsamma gäller utredningens hänvisning till (Riktlinje 11 i) Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem*.[40]

Eftersom varken Solvens II-förordningen eller Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem* ålägger endast styrelsen att besitta *den samlade kompetensen* och eftersom förvaltningen av försäkringsföretagets verksamhet ombesörjs av båda ledningsorganen, inte endast av det ena eller det andra bolagsorganet, talar ändamålsskäl för en sådan uppfattning. Bestämmelserna är neutralt utformade med hänsyn till medlemsstaternas olika företagsstyrningssystem, som i vissa fall inte endast består av ett tillsynsorgan med flera medlemmar utan av en direktion med flera medlemmar. Se exempelvis förhållandena i Frankrike och Tyskland samt Danmark och Norge där en direktion med flera verkställande direktörer kan utses.[41]

Även proportionella hänsynstaganden torde inverka på bedömningen, jfr artikel 41.2 Solvens II-direktivet och 4 kap. 5 § FRL. Man får se till det enskilda företagets förhållanden. I mindre företag talar proportionella avväganden för att kompetensen hos den verkställande direktören får större betydelse för ledningens samlade kompetens. I större försäkringsföretag krävs däremot en tämligen djupgående kompetens hos just styrelsen

---

[39] Eiopas Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253 SV.
[40] SOU 2025:97 s. 1136 f.
[41] Som beskrivs i avsnitt 6.4–6.5, 6.6 och 6.8 i Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022.

för att den överhuvudtaget ska kunna utöva erforderlig tillsyn över den del av förvaltningen som ombesörjs av den verkställande direktören, vilken i sin tur måste ha en djup förståelse för och besitta en gedigen kompetens avseende ovan refererade punkter a)–e) i Riktlinje 11 moment 1.43 i Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem.*[42] Det är värt att beakta att dessa bolagsorgan inte står i motsättning till varandra. De ska gemensamt och i interaktion med varandra förvalta bolagets verksamhet på bästa sätt, med hänsyn till verksamhetens ändamål.

> Däremot torde som huvudregel kompetensen hos den verkställande direktören aldrig ensam få anses uppfylla kraven på en samlad kompetens. Ett annat synsätt medför risk att förta styrelsens möjligheter att reellt utöva sin tillsyn över den verkställande direktörens förvaltning och att äventyra upprätthållandet av den tudelade förvaltningen och bolagsledningens ansvarsfördelning, vilka är grunden till bestämmelsen om att det i försäkringsföretag måste utses en verkställande direktör som inte får vara ordförande i styrelsen. En proportionalitetsbedömning kan som nämnts göras i det enskilda fallet, exempelvis i de fall företaget beviljats undantag p.g.a. storlek.[43]

Slutligen är jag av uppfattningen att Finansinspektionens tillsyn även kan omfatta *bolagsledningens samlade kompetens,* låt vara att det sker indirekt och inte genom 17 kap. 2 § 2 FRL. Som bekant regleras kravet om den samlade kompetensen hos försäkringsföretagets FLT-organ direkt i artikel 258.1 c Solvens II-förordningen, varför en direkt lagbestämmelse om detta inte införts i FRL. Däremot kan Finansinspektionen företa *en indirekt prövning* av ledningens samlade kompetens genom en prövning av de enskilda ledningspersonerna. Bestämmelser som då kan aktualiseras är 2 kap. 4 § 4 p. och 10 kap. 5 § 2 st. FRL, försäkringsföretagens upplysningsskyldighet i 17 kap. 5 § FRL, jfr även 10 kap. 2 § FFFS 2015:8 som hänvisar till de uppgifter som försäkringsföretaget ska lämna i bilagorna 2 a och 2 b.

Som jag nämnt tidigare måste styrelsens ledamöter, den verkställande direktören (och även ansvariga för centrala funktioner) vid varje tidpunkt uppfylla lämplighetskraven i 2 kap. 4 § 4 p. FRL. Förutom att återkalla tillståndet för försäkringsrörelsen kan Finansinspektionen entlediga personen från sin befattning och förordna en ersättare tills försäkringsföretaget utser en ersättare, 18 kap. 11 § FRL, jfr beaktandesats 99 i Solvens II-förordningen.

---

[42] Eiopas Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253 SV.

[43] Den tudelade förvaltningen och dess ändamålsskäl behandlas närmare i avsnitten 7.3.4 och 7.6.2–7.6.3 i Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022.

3. Gällande rätt fram till 30 januari 2027 – FI:s tillämpning av regler om lämplighetsprövningar för centrala funktioner – en reflektion om beställaransvar för internrevisionsfunktionen

I Finansinspektionens kungörelse *FI:s tillämpning av regler om lämplighetsprövningar för centrala funktioner*[44] anges att:

> ”I medelstora och mindre försäkringsföretag kan en styrelseledamot ansvara för en central funktion, t.ex. som beställaransvarig vid outsourcing. I mindre försäkringsföretag kan även VD ansvara för en central funktion, dock inte internrevisionsfunktionen.”[45]

Finansinspektionens ståndpunkt får förstås så att en verkställande direktör aldrig kan vara beställaransvarig för internrevisionsfunktionen, oavsett försäkringsföretagets storlek. Som skäl för denna ståndpunkt anges att funktionen ska verka oberoende av den verksamhet som ska utvärderas.[46]

Finansinspektionens kungörelse har emellertid under lång tid – många år – stått i strid med gällande rätt. Kravet på internrevisionsfunktionens oberoende och på att personer som utför arbete i funktionen ska hållas åtskilda från övriga centrala funktioner är nämligen inte undantagslöst. Med beaktande av proportionalitetsprincipen tillåter artikel 271.2 i Solvens II-förordningen personer som utför arbete i internrevisionsfunktionen att även utföra arbete i andra centrala funktioner, under förutsättning att följande villkor uppfylls:

(a) det är lämpligt med hänsyn till arten och omfattningen av och komplexiteten hos de inneboende riskerna i företagets verksamhet,

(b) det uppkommer ingen intressekonflikt för den person som ansvarar för internrevisionsfunktionen och

(c) kostnaderna för att behålla personer för internrevisionsfunktionen som inte utför andra centrala funktioner skulle inte medföra kostnader för företaget som skulle vara oproportionerliga i förhållande till de totala administrativa utgifterna.

Detta undantag synes emellertid, såvitt jag kan bedöma, inte ha behandlats vare sig i propositionen eller i finansutskottets betänkande om genomförandet av Solvens II-direktivet. Det kommer inte heller till uttryck i FRL.[47] En möjlig förklaring är att Solvens II-förordningens bestämmelser är direkt tillämpliga och därför kan åberopas direkt av berörda försäkringsföretag.

---

[44] Finansinspektionen, *FI:s tillämpning av regler om lämplighetsprövningar för centrala funktioner*, www.fi.se/sv/forsakring/sok-tillstand/forsakringsforetag/lamplighetsprovningar/fis-tillampning-av-regler-om-lamplighetsprovningar-for-centrala-funktioner/, lydelse 2026-10-31. Finansinspektionens kungörelse uppdateras kontinuerligt men publicerades för första gången inte senare än 2018. Observera att kungörelsens rättsliga natur är oviss, men när jag i denna framställning talar om Finansinspektionens kungörelser avses källor som är oförbindande men har normativ karaktär, jfr soft law och avsnitt 7.6.7.1 Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022.

[45] www.fi.se/sv/forsakring/sok-tillstand/forsakringsforetag/lamplighetsprovningar/fis-tillampning-av-regler-om-lamplighetsprovningar-for-centrala-funktioner/, lydelse 2026-10-31.

[46] Jfr dock prop. 2015/16:9 s. 322.

[47] Prop. 2015/16:9 s. 322 f. och 604 f., Finansutskottets betänkande, *Genomförande av Solvens II-direktivet på försäkringsområdet*, 2015/16:FiU7.

Rättsligt sett har det således aldrig förelegat något absolut förbud mot att utse en verkställande direktör till beställaransvarig för internrevisionsfunktionen, förutsatt att villkoren i artikel 271.2 i Solvens II-förordningen är uppfyllda.

Frågan om vem som ska ansvara för eller utföra uppgifter i centrala funktioner är något som faller inom försäkrings- eller återförsäkringsföretagets ansvar. Jag instämmer därför i vad som förordas i propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet om att det inte bör uppställas krav på att det är styrelsen som ska utse den person som ska ansvara för funktionen. I propositionen uttalas i stället att det är rimligt att det lämnas till försäkringsföretaget att bestämma en sådan fråga.[48]

Hållningen i propositionen ligger enligt min mening också närmast riktlinje 14 moment 1.47 i Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem*[49] som i stället för att anvisa en person som ingår i företagets FLT-organ ett sådant ansvar föreskriver att *företaget* bör utse en person som har det övergripande ansvaret för den ”nyckelfunktion”, med andra ord den centrala funktion, som omfattas av uppdragsavtalet.

Den ansvarige personen som bör utses kan, enligt min tolkning, vara vem som helst i företaget, en styrelseledamot, en verkställande direktör eller någon annan, så länge den är lämplig och har tillräckliga kunskaper och erfarenheter för de uppgifter som omfattas av den centrala funktionen för att kunna kontrollera utförandet av den tjänst och de resultat som tjänsteleverantören, eller i förekommande fall dennes underleverantör, tillhandahåller.

I praxis har Finansinspektionens kungörelse, i den ovan citerade delen, kommit att tolkas så att en verkställande direktör inte kan ansvara för övriga centrala funktioner (riskhanterings-, compliance- eller aktuariefunktionen), exempelvis i egenskap av beställaransvarig, annat än i små försäkringsföretag. En sådan tolkning framstår som naturlig mot bakgrund av kungörelsens innehåll. Tolkningen saknar emellertid rättsligt stöd. Det avgörande är att det operativa begreppet för vem som utser ansvariga för centrala funktioner eller personer som utför uppgifter inom dessa funktioner är *företaget*. Som utvecklas i avsnitt 2.1 med hänvisningar till tidigare verk måste begreppet *företaget* brytas ned för att, med utgångspunkt i svenska regler om företagsstyrning, fastställa vilket bolagsorgan som ansvarar för den aktuella uppgiften.

Funktionsfördelningen inom företagsstyrningssystemet innebär att varje förvaltande bolagsorgan – bolagsstämman, styrelsen och den verkställande direktören – har ett lagbestämt ansvars- och uppgiftsområde. Om företaget ska säkerställa att styrelsen uppfyller föreskrivna lämplighets- och kompetenskrav, är det naturligt att hänföra uppgiften till bolagsstämman, som utser styrelsen. När det i stället gäller att utse ansvariga för centrala funktioner bör begreppet företaget förstås som framför allt styrelsen, men kan likväl vara en uppgift för den verkställande direktören. Uppgiftens karaktär och bolagsorganens inbördes uppgiftsfördelning blir därmed vägledande för bedömningen av vilket bolagsorgan som ansvarar för uppgiften.

Det bör vidare framhållas att bolagsorganens ansvarsområden och förvaltningsuppgifter bestäms genom en rättslig, inte en rent praktisk, bedömning. Bolagsledningen ansvarar ytterst för att företaget vid var tid följer gällande regelverk. Om styrelsen delegerar en

[48] Prop. 2015/16:9 s. 323.
[49] Eiopas Riktlinjer för företagsstyrningssystem, EIOPA-BoS-14/253 SV.

uppgift, exempelvis till en person som den bedömer lämplig att ansvara för en central funktion, kvarstår styrelsens ansvar för ett omsorgsfullt val av delegat och för att kontrollera att uppgiften utförs i enlighet med delegationen och styrelsens anvisningar. Styrelsen kan således inte genom delegation frigöra sig från sitt ansvar. Detsamma gäller när den verkställande direktören delegerar uppgifter inom sitt ansvarsområde.

Det är angeläget att Finansinspektionen bidrar till att klargöra gällande rätt. Ett sådant klargörande är emellertid inte utan risker, särskilt mot bakgrund av den rättsliga osäkerhet som råder beträffande kungörelsers rättsliga status, åtminstone av det här slaget. Vad som däremot står klart är att Finansinspektionen saknar bemyndigande enligt 10 kap. 26 § FRL att meddela föreskrifter i denna fråga.

3.1 Ändringsdirektivets artikel 1.20b och den nya artikel 41.2a i Solvens II-direktivet – innebär förändringen ett utläggningsförbud för internrevisionsfunktionen?

Genom artikel 1.20b i Ändringsdirektivet införs artikel 41.2a i Solvens II-direktivet. Artikel 41.2a innehåller två led eller stycken och föreskriver:

> ”Medlemsstaterna ska kräva att försäkrings- och återförsäkringsföretag utser olika personer att utföra centrala funktioner som riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, funktionen för regelefterlevnad och internrevisionsfunktionen och att varje sådan funktion utförs på ett oberoende sätt i förhållande till de andra funktionerna för att undvika intressekonflikter.
>
> Om ett företag har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag enligt artikel 29b eller om ett företag har fått tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande enligt artikel 29d, får personer som ansvarar för centrala funktioner som riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen och funktionen för regelefterlevnad också utföra andra centrala funktioner än internrevision och andra funktioner eller ingå i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

a) Potentiella intressekonflikter hanteras på ett lämpligt sätt.
b) Kombinationen av funktioner eller kombinationen av en funktion med ett medlemskap i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet äventyrar inte personens förmåga att fullgöra sina uppdrag.”

I SOU 2025:97 föreslås två nya bestämmelser 10 kap. 5 a § och 5 b § FRL i vilka första och andra stycket i artikel 41.2a i Solvens II-direktivet genomförs, enligt lydelsen i artikel 1.20b Ändringsdirektivet.[50]

[50] SOU 2025:97 s. 1619.

3.1.1 Första stycket i 41.2a i Solvens II-direktivet enligt lydelsen i 1.20 Ändringsdirektivet

I det första stycket står begreppet försäkrings- eller återförsäkringsföretaget i fokus. Vad som avses med begreppet ”företaget” har behandlats i avsnitt 2.1 ovan och i slutet av föregående avsnitt.[51] Jag har då anfört att uppgiftens natur och bolagsorganens legala funktions- eller ansvarsområde blir därmed vägledande för vilket bolagsorgan som ansvarar för uppgiften.

Det första stycket i artikel 41.2a Solvens II-direktivet enligt lydelsen i 1.20 Ändringsdirektivet är tänkt att genomföras i 10 kap. 5 a § FRL som föreskriver:

> Uppgifterna inom en central funktion ska utföras oberoende från andra centrala funktioner och på ett sätt som undviker intressekonflikter.
>
> Ett försäkringsföretag ska säkerställa att det är olika personer som ansvarar för de centrala funktionerna.

Av det första stycket i artikel 41.2a Solvens II-direktivet enligt lydelsen i 1.20 Ändringsdirektivet följer att *försäkrings- eller återförsäkringsföretaget* ansvarar för att utse olika personer som *utför* uppgifter för varje obligatorisk central funktion. Det operativa ordet är alltså *företaget*. Uppgiften handlar om att utse olika personer till att *utföra* – inte ansvara för – de centrala funktionerna. Vilket bolagsorgan ansvarar då för denna uppgift enligt funktionsfördelningsreglerna?

> Till styrelsens grundläggande uppgifter hör att utse en lämplig verkställande direktör och utöva tillsyn över dennes förvaltning. Enligt min mening ansvarar därför styrelsen för att den verkställande direktören och dennes ersättare uppfyller lämplighetskraven. Uppgiften att utse verkställande direktör kan inte delegeras. Motsvarande ansvar bör åvila styrelsen beträffande den som ansvarar för eller utför arbete i internrevisionsfunktionen. När det gäller övriga centrala funktioner anser jag däremot att ansvaret bör vara gemensamt för styrelsen och den verkställande direktören. Styrelsen bör dock kunna bemyndiga den verkställande direktören att, inom ramen för styrelsens riktlinjer, genomföra lämplighetsprövningen. Detta framstår som naturligt mot bakgrund av direktörens operativa ansvar för verksamheten. Den praktiska prövningen kan i sin tur utföras av ansvarig för respektive funktion under den verkställande direktörens överinseende.[52]

Sammanfattningsvis *innebär* första stycket att företaget, utöver att utse personer med ansvar för respektive central funktion, ska säkerställa funktionernas organisatoriska och funktionella oberoende. Detta förutsätter att funktionerna utför sina uppgifter självständigt i förhållande till varandra och att ansvariga för en central funktion inte samtidigt ges uppgifter inom samma eller någon annan central funktion. Syftet är att förebygga intressekonflikter och säkerställa en ändamålsenlig funktionsseparation. Första stycket medger följaktligen att stora och medelstora försäkringsföretag exempelvis utser en enskild styrelseledamot till beställaransvarig för internrevisionsfunktionen. Den

---

[51] Se avsnitt 2.1 med hänvisningar.

[52] Se utförligt med källangivelser i Besher, Alexander R., *Aktiebolagets och försäkringsföretagets organisation – Särskilt om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar samt om begreppet förvaltnings-, ledningseller tillsynsorgan i svensk rätt*, Norstedts Juridik, 2022, avsnitt 5.3.5.1 med hänvisningar och densamme i *Corporate Governance i ömsesidiga försäkrings- och tjänstepensionsbolag: En rättsanalys av ändamålsenligheten med befintlig reglering*, Iustus, 2025, avsnitt 5.2.1.1 med hänvisningar.

utsedda ledamoten får emellertid inte samtidigt utföra operativa uppgifter inom internrevisionsfunktionen.

Jag vill dock framhålla att det nu sagda redan följer av artikel 268.1 Solvens II-förordningen som redan föreskriver att:

> Försäkrings- och återförsäkringsföretag ska införliva funktioner och tillhörande rapporteringsvägar i organisationsstrukturen på ett sätt som garanterar frihet från påverkan som kan äventyra funktionens förmåga att utföra sina uppgifter på ett objektivt, korrekt och oberoende sätt. Varje funktion ska ytterst vara ansvarig inför och rapportera till förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet och ska vid behov samarbeta med de övriga funktionerna vid fullgörandet av deras uppgifter.

Trots att artikel 41.2a första stycket i Solvens II-direktivet, i dess lydelse enligt artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, föreskriver att företaget ska utse personer som utför arbete i de centrala funktionerna, anger den föreslagna genomförandebestämmelsen i 10 kap. 5 a § andra stycket FRL att företaget ska säkerställa att olika personer ansvarar för respektive central funktion. Skillnaden i ordval tydliggör det organisatoriska kravet på oberoende och dess praktiska innebörd, nämligen att ansvaret för de centrala funktionerna ska vara åtskilt och inte koncentreras till samma person.[53]

3.1.2 Andra stycket i 41.2a i Solvens II-direktivet enligt lydelsen i 1.20 Ändringsdirektivet

Det andra stycket är tänkt att genomföras i 10 kap. 5 b § FRL som föreskriver:

> I ett litet och icke-komplext företag, eller i ett företag som har fått Finansinspektionens godkännande enligt 2 kap. 14 §, får den som ansvarar för en central funktion även ansvara för andra centrala funktioner, ingå i försäkringsföretagets styrelse eller vara verkställande direktör om
> 1. företaget på ett lämpligt sätt kan hantera de intressekonflikter som kan uppstå, och
> 2. om kombinationen av uppgifter inte riskerar att påverka personens förmåga att fullgöra sina uppdrag.
>
> Första stycket gäller inte den som ska ansvara för internrevisionsfunktionen.

Bestämmelsen innebär att EU inför en särskild möjlighet till organisatoriska lättnader för små och icke-komplexa försäkringsföretag samt företag som fått tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande. Enligt Eiopa är det ca 660 företag inom EU som utgör små och icke-komplexa företag, drygt 28 procent av företagen på marknaden.[54] Sådana företag saknar oftast anställda eller har endast ett fåtal. Dessa företag kan därför inte bedriva sin verksamhet enligt den ordning som krävs enligt det första stycket i artikel 41.2 a i Solvens

[53] SOU 2025:97 s. 1619.
[54] Eiopas presentation (public event) av den 1 juli 2026 om ”NEW PROPORTIONALITY FRAMEWORK UNDER SOLVENCY II” https://www.eiopa.europa.eu/document/download/11d984cf-40f6-4521-b502-b99a6e1c49b5_en?filename=New%20proportionality%20framework%20under%20Solvency%20II_EIOPA%20presentation.pdf och https://kpmg.com/ie/en/insights/insurance/eiopa-event-solvency-ii-proportionality-framework.html.

II-direktivet i dess lydelse enligt artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, motsvarande den föreslagna genomförandebestämmelsen i 10 kap. 5 a § FRL.

Det bör uppmärksammas att det föreligger en betydelsefull språklig skillnad mellan artikel 1.20 b i Ändringsdirektivet och den föreslagna genomförandebestämmelsen i 10 kap. 5 b § FRL. Direktivet föreskriver att personer som *ansvarar för* en central funktion *även får utföra arbete i* andra centrala funktioner, med undantag för internrevisionsfunktionen, ingå i FLT-organet, dvs. vara styrelseledamot eller verkställande direktör, eller utföra andra funktioner inom företaget. Direktivet gör således en uttrycklig åtskillnad mellan *att ansvara för* en central funktion och *att utföra arbete* i en sådan funktion. Den föreslagna svenska bestämmelsen använder däremot uttrycket ansvarar för i båda leden. Denna terminologiska avvikelse är inte endast av språklig betydelse, utan kan även få materiella konsekvenser för bestämmelsens tillämpningsområde och förutsättningarna att organisera de centrala funktionerna. Någon närmare förklaring till denna avvikelse lämnas emellertid inte i förarbetena.[55]

Bestämmelsen innebär således att en person som ansvarar för exempelvis riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen eller regelefterlevnadsfunktionen (compliancefunktionen) får kombinera flera uppgifter, förutsatt att kraven på hantering av intressekonflikter och funktionernas oberoende upprätthålls.

Personen får exempelvis

- ansvara för flera centrala funktioner samtidigt,
- utföra uppgifter i flera centrala funktioner och därutöver ansvara för dem,
- kombinera en central funktion med en annan funktion som företaget har inrättat eller
- ingå i företagets styrelse eller vara verkställande direktör samtidigt

som personen ansvarar för en central funktion.

Såväl artikel 41.2a andra stycket i Solvens II-direktivet, i dess lydelse enligt artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, som den föreslagna genomförandebestämmelsen i 10 kap. 5 b § FRL undantar dock internrevisionsfunktionen från möjligheten att kombineras med övriga centrala funktioner. En sådan begränsning gäller redan i dag, men endast som huvudregel enligt artikel 271.1 i Solvens II-förordningen, som föreskriver att personer som utför internrevision inte får ansvara för någon annan funktion. Undantaget från denna huvudregel i artikel 271.2 Solvens II-förordningen, vilket behandlats i avsnitt 3 ovan, upphävs emellertid den 30 januari 2027.[56]

Av direktivbestämmelsens ordalydelse följer att personer som *ansvarar för* riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen eller funktionen för regelefterlevnad *även får utföra arbete* i andra centrala funktioner, med undantag för internrevisions-funktionen. Bestämmelsen hindrar däremot inte, och synes inte heller vara avsedd att hindra, att ett litet och icke-komplext försäkringsföretag, eller ett företag som erhållit tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande, utser en styrelseledamot att ansvara för

[55] SOU 2025:97 s. 1619.

[56] Artikel 1.82 Kommissionens delegerade förordning (EU) 2026/269 av den 29 oktober 2025 om ändring av delegerad förordning (EU) 2015/35 vad gäller försäkringstekniska avsättningar, långsiktiga garantiåtgärder, kapitalbas, aktiekursrisk, spreadrisk för värdepapperiseringspositioner, andra kapitalkrav enligt standardformeln, rapportering och offentliggörande av information, proportionalitet och solvens på gruppnivå.

internrevisionsfunktionen, exempelvis i egenskap av beställaransvarig, under förutsättning att bestämmelsens övriga villkor är uppfyllda. En sådan ansvarsfördelning förutsätter emellertid, enligt min mening, att styrelseledamotens uppdrag är begränsat till ett övergripande ansvar för funktionen. Ledamoten får således inte själv utföra granskningsarbete inom internrevisionsfunktionen, kombinera detta ansvar med uppgifter inom andra centrala funktioner eller i övrigt utföra operativa uppgifter som kan äventyra internrevisionsfunktionens oberoende, jfr artiklarna 268.1 och 271.1 i Solvens II-förordningen.

Jag delar således inte regeringens uppfattning i lagrådsremissen, där det anförs att *”Till skillnad från Kommunförsäkringsföreningen anser regeringen att de nya reglerna om oberoende innebär att den som ansvarar för internrevisionsfunktionen inte kan ha andra ledande befattningar i företaget, t.ex. vara ledamot i styrelsen.”* Regeringens tolkning saknar enligt min mening stöd i direktivets ordalydelse. I direktivbestämmelsen görs en uttrycklig åtskillnad mellan att *ansvara för* en central funktion och att *utföra arbete i* en sådan funktion. Denna åtskillnad kommer emellertid inte till uttryck i den föreslagna genomförandebestämmelsen i 10 kap. 5 b § FRL, där uttrycket *ansvarar för* används i båda leden. Den svenska bestämmelsens utformning riskerar därmed att ge upphov till en mer långtgående begränsning än den som följer av direktivet och att leda till en felaktig tolkning av de organisatoriska möjligheterna att utse en styrelseledamot till ansvarig för internrevisionsfunktionen.[57]

Lättnadsregeln i andra stycket tar enligt min uppfattning sikte på arbetsfördelningen mellan de personer som *företaget redan har utsett* att utföra uppgifter i centrala funktioner. Bestämmelsen uppställer däremot inget förbud mot att försäkringsföretag – små och icke-komplexa, medelstora eller stora – lägger ut centrala funktioner på externa aktörer, under förutsättning att företaget har utsett en lämplig person att ansvara för respektive funktion, i enlighet med riktlinje 14 mom. 1.47 Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem*.

Riktlinjen föreskriver att:

> ”Företaget bör internt utse en person som har det övergripande ansvaret för den nyckelfunktion som omfattas av uppdragsavtalet och se till att denne är lämplig och har tillräckliga kunskaper och erfarenheter när det gäller den nyckelfunktionen för att kunna kontrollera tjänsteleverantörens utförande av tjänsten och resultat. Den utsedda personen bör i enlighet med artikel 42.2 i Solvens II-direktivet anses vara ansvarig för nyckelfunktionen och ska därför meddelas till tillsynsmyndigheten.”

De förändringar som sker av artikel 42.2 Solvens II-direktivet enligt artikel 1.21 Ändringsdirektivet föranleder ingen annan bedömning eller slutsats.

Sålunda talar såväl Solvens II-förordningen och Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrnings-system* som artikel 41.2a i Solvens II-direktivet, i dess lydelse enligt artikel 1.20 i ändringsdirektivet, samt de svenska associationsrättsliga funktionsfördelnings-reglerna

[57] Lagrådsremiss, *Ändrade rörelseregler för försäkringsföretag*, 5 november 2026, Fi2025/01786, s. 223.

för att styrelsen alltjämt har möjlighet att, i egenskap av kollektivt beslutande bolagsorgan, själv åta sig beställaransvaret för internrevisionsfunktionen eller utse en enskild styrelseledamot eller annan person att fullgöra detta ansvar, i enlighet med vad som anförts ovan. En motsatt tolkning skulle annars motverka syftet med den lättnadsregel som införts för små och icke-komplexa försäkringsföretag och dessutom medföra att dessa företag i praktiken omfattas av strängare krav än övriga, större och mer komplexa försäkringsföretag.

Lättnadsregeln bör följaktligen tolkas mot bakgrund av EU:s ambition att införa organisatoriska lättnader för små och icke-komplexa försäkringsföretag. Den bör därför inte ges en motsatsslutande tolkning som innebär att det i övriga försäkringsföretag inte längre skulle vara möjligt för styrelsen att utse en person till beställaransvarig vid utläggning av en eller flera centrala funktioner. Min uppfattning är även förenlig med artikel 271.1 i Solvens II-förordningen, enligt vilken personer som utför uppgifter inom internrevisionsfunktionen inte samtidigt får ansvara för någon annan funktion. Artikel 271.1 utgör alltjämt gällande rätt och berörs inte av de aktuella ändringarna av Solvens II-regelverket.

En motsatsslutande tolkning synes emellertid förekomma bland vissa rådgivare och vid vissa försäkringsföretags juridiska avdelningar. Tolkningen förefaller grundas på en motsatsvis tolkning av Finansinspektionens kungörelse *FI:s tillämpning av regler om lämplighetsprövningar för centrala funktioner*. En möjlig förklaring till denna tolkningspraxis är att utredningen i SOU 2025:97 hänvisar till kungörelsen utan att närmare redogöra för dess innebörd eller klargöra vilken rättslig betydelse hänvisningen är avsedd att ha.[58] En ytterligare förklaring kan vara den språkliga utformningen av den föreslagna svenska genomförandebestämmelsen, som avviker från direktivtexten genom att använda uttrycket *ansvarar för* i båda leden, trots att direktivet skiljer mellan att *ansvara för* en central funktion och att *utföra arbete i* en sådan funktion. Motsvarande terminologi används även avseende internrevisionsfunktionen enligt artikel 271.1 i Solvens II-förordningen.

Det bör i sammanhanget återigen framhållas att styrelsen, som kollektivt beslutande bolagsorgan med ett li lag anvisat ansvarsområde, jfr 8 kap. 4 § ABL och 7 kap. 4 § LEF, ytterst ansvarar för företagets regelefterlevnad. En delegation av uppgifter, exempelvis ansvaret för en central funktion i egenskap av beställaransvarig, innebär inte att styrelsens ansvar reduceras. Styrelsen behåller således sitt yttersta ansvar och måste med omsorg utse en beställaransvarig som uppfyller regelverkets lämplighets- och kompetenskrav samt de ytterligare krav som följer av företagets interna policy. Styrelsen kan följaktligen inte genom delegation med ansvarsbefriande verkan avhända sig detta ansvar.

Den föreslagna genomförandebestämmelsen i 10 kap. 5 b § FRL hindrar således inte styrelsen i något försäkringsföretag från att utse en lämplig person, inom eller utanför styrelsen, till beställaransvarig för en utlagd central funktion, exempelvis internrevisionsfunktionen. Den som utses som ansvarig för internrevisionsfunktionen får dock – till skillnad från ansvariga för övriga centrala funktioner – under inga

[58] SOU 2025:97 fotnot 3 på s. 1140.

omständigheter kombinera att ansvara för eller utföra arbeta i övriga centrala funktioner, jfr artikel 271.1 Solvens II-förordningen.

För att undvika missförstånd och framtida tolkningsproblem vore det likväl önskvärt att regeringen, eller – om tidsutrymmet medger det – Lagrådet under beredningen av lagrådsremissen klargör de rättsliga frågor och tolkningsproblem som har identifierats i detta sammanhang.

4. *Sammanfattande konklusioner*

Begreppet FLT-organ har, som framgått, getts olika innebörd i olika direktiv, vilket har skapat oförutsebarhet i fråga om funktionsfördelningen på finansmarknaden. Som det har visats i denna artikel och i mina övriga arbeten kan begreppet FLT-organ, beroende på sammanhanget, avse styrelsen, den verkställande direktören eller båda dessa bolagsorgan gemensamt. När en uppgift berör båda bolagsorganens ansvarsområden måste frågan avgöras utifrån uppgiftens karaktär och dess anknytning till respektive bolagsorgans förvaltningsområde som fastställs utifrån en legal bedömning. Bedömningen får således göras med utgångspunkt i om uppgiften hör till den verkställande direktörens ansvarsområde, dvs. den löpande förvaltningen, till styrelsens ansvarsområde eller till båda bolagsorganens ansvarsområden, exempelvis genom att uppgiften aktualiserar såväl taktiska som strategiska överväganden. Företagets FLT-organ kan följaktligen omfatta såväl styrelsen som den verkställande direktören. Samma bedömning gör jag beträffande tjänstepensionsinstitutets LT-organ enligt artikel 20.1 i IORP II-direktivet samt tjänstepensionsinstitutets FLT-organ enligt artiklarna 24.4, 24.5, 25, 27, 33 och 50 i samma direktiv.

Begreppet FLT-organ får även betydelse för bedömningen av vilken kompetens det organet ska besitta sammantaget. Enligt min mening bör bedömningen av den samlade kompetensen grundas på den kompetens som bolagsledningen, styrelsen och den verkställande direktören besitter gemensamt. Den verkställande direktörens kompetens kan således komplettera styrelsens och därigenom bidra till att försäkringsföretaget uppfyller Solvens II-regelverkets krav på samlad kompetens. En sådan tolkning har stöd såväl i det svenska företagsstyrningssystemet och den funktionsfördelning som följer av ABL, LEF och FRL, som i ordalydelsen i Solvens II-regelverkets bestämmelser. I motsats till Finansinspektionens rapport och uttalandena i SOU 2025:97 föreskriver varken Solvens II-förordningen eller Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem* att det är *styrelsen* som ska besitta den samlade kompetensen. Regelverket hänvisar i stället till FLT-organet. Därtill talar även omständigheten att det enligt lag är obligatoriskt att utse en verkställande direktör i försäkrings- och tjänstepensionsbolag för denna tolkning. Förvaltningen är således lagstadgat tudelad mellan styrelsen och den verkställande direktören, där vart och ett av bolagsorganen har ett självständigt och lagbestämt ansvarsområde. Solvens II-regelverkets neutrala utformning får vidare förstås mot bakgrund av att medlemsstaternas företagsstyrningssystem skiljer sig åt och att det överlämnas åt medlemsstaterna att genomföra regelverket med beaktande av respektive nationellt företagsstyrningssystem.

Vid lämplighetsprövningar och vid tillämpningen av artikel 41.2a i Solvens II-direktivet, i dess lydelse enligt artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, är innebörden av begreppet försäkrings- eller återförsäkringsföretaget central för förståelsen av bestämmelserna.

Vilket bolagsorgan som ansvarar för en viss uppgift måste avgöras med utgångspunkt i uppgiftens karaktär och bolagsorganens lagbestämda funktions- och ansvarsområden.

Enligt första stycket i ovannämnda artikel 41.2a ankommer det på *företaget* att utse de personer som ska utföra arbete inom de centrala funktionerna. Bestämmelsen föreskriver vidare att intressekonflikter mellan funktionerna ska förebyggas genom att arbetet inom respektive central funktion utförs på ett oberoende sätt i förhållande till övriga funktioner. Sammanfattningsvis tydliggör artikeln kravet på oberoende och medför att den som ansvarar för en central funktion vare sig får ansvara för eller utföra uppgifter i en annan central funktion i företaget. Detta får emellertid redan anses följa av artikel 268.1 i Solvens II-förordningen. Direktivet hindrar däremot inte att exempelvis en styrelseledamot utses till beställaransvarig för utläggning av internrevisionsfunktionen.

I andra stycket i artikel 41.2a i Solvens II-direktivet, i dess lydelse enligt artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, införs en särskild möjlighet till organisatoriska lättnader för små och icke-komplexa försäkringsföretag samt för företag som har erhållit tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande. Bestämmelsen innebär att en person som *ansvarar för* exempelvis riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen eller regelefterlevnadsfunktionen (compliancefunktionen) får kombinera *ansvaret för* eller *utförandet av* flera funktioner, under förutsättning att kraven på hantering av intressekonflikter och funktionernas oberoende upprätthålls. Möjligheten att kombinera funktioner omfattar dock inte internrevisionsfunktionen. Direktivets uttryckliga åtskillnad mellan den som *ansvarar för* en central funktion och den som *utför arbete i* en sådan funktion innebär att det saknas hinder mot att exempelvis en styrelseledamot utses till beställaransvarig för en utlagd internrevisionsfunktion. Det är sålunda en fråga för företaget att utse en lämplig person till ansvarig för en central funktion, jfr avsnitt 2.1 och 3 samt riktlinje 14 mom. 1.47 Eiopas *Riktlinjer för företagsstyrningssystem* och artiklarna 268.1 och 271.1 Solvens II-förordningen.

I försäkringsbranschen har det uttryckts farhågor för att bestämmelsen kan innebära att det inte längre är möjligt att lägga ut internrevisionsfunktionen på en extern uppdragstagare.

Enligt min uppfattning saknas det emellertid rättsligt stöd för en sådan utveckling. Möjligheten kvarstår alltjämt för styrelsen, såsom kollektivt beslutande bolagsorgan, att själv vara beställaransvarig för internrevisionsfunktionen eller att utse en styrelseledamot eller annan lämplig person att fullgöra denna uppgift. Lättnadsregeln i andra stycket i artikel 41.2a i Solvens II-direktivet, i lydelsen enligt artikel 1.20 i Ändringsdirektivet, tar nämligen sikte på arbetsfördelningen mellan de personer som *företaget* redan har utsett att utföra arbete inom de centrala funktionerna. Bestämmelsen uppställer däremot inget förbud mot att exempelvis små och medelstora försäkringsföretag lägger ut centrala funktioner på externa aktörer, under förutsättning att företaget utser en lämplig person som ansvarar för respektive funktion.

Bestämmelsen bör således tolkas mot bakgrund av EU:s ambition att införa organisatoriska lättnader för små och icke-komplexa försäkringsföretag. Den bör inte ges en motsatsslutande tolkning som innebär att det i dessa eller övriga försäkringsföretag

inte längre skulle vara möjligt för styrelsen att utse en person till beställaransvarig vid utläggning av en eller flera centrala funktioner, exempelvis internrevisionsfunktionen.

Den mest betydelsefulla förändringen i teoretiskt hänseende är att internrevisionsfunktionen inte under några omständigheter får kombineras med andra funktioner. En sådan begränsning gäller dock redan enligt Solvens II-förordningen, men för närvarande endast som huvudregel, med möjlighet till undantag under vissa förutsättningar. Denna undantagsmöjlighet upphävs emellertid den 30 januari 2027.[59] Eftersom huvudregeln redan har tillämpats i Sverige bör de föreslagna ändringarna därför inte medföra några mer påtagliga praktiska förändringar.

[59] Enligt lagrådsremissen, *Ändrade rörelseregler för försäkringsföretag*, 5 november 2026, Fi2025/01786, s. 1 och 369 f. bedömer regeringen att de föreslagna lagändringarna inte kan träda i kraft den 30 januari 2027. Regeringen föreslår i stället att ändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt, vilket enligt regeringens bedömning innebär den 1 maj 2027.